

Posudek oponenta rigorózní práce

Mgr. Renáta Bůžková: Územní ochrana přírody a soustava Natura 2000

Datum vypracování práce (uzavření rukopisu): 28. 02. 2015

Tématem oponované rigorózní práce je právní úprava z oblasti zvláštní části práva životního prostředí, a sice z oblasti právní úpravy ochrany přírody. Autorka zpracovala rigorózní práci o rozsahu 163 stran včetně povinných příloh, vyžadovaných příslušnými studijními předpisy PFUK v Praze. Text práce je členěn na úvod a osm kapitol, včetně závěru. Jedná se o společensky i právně aktuální téma, a to i vzhledem k vývoji legislativy a judikatury a též pokud jde o navrhovanou novelu zákona č. 114/1992 Sb., projednávanou t.č. v Poslanecké sněmovně, která se úzce váže k tématu posuzované práce. Náročnost zpracování je střední, neboť v této tematické oblasti existuje bohatá odborná literatura, posudky a komentáře. Na druhou stranu téma představuje příležitost pro autorku vyjádřit se k dané problematice ze svého úhlu pohledu, což tak uchazečka opravdu učinila. Ocenit lze i společenskou závažnost vybraného tématu. Poněkud rozpaky však budí samotný název rigorózní práce, protože pod tímto názvem se píše kvalifikační práce i na jiných oborech, např. z oblasti přírodních věd. V názvu totiž postrádám příslušnost tématu k právnímu oboru.

Z hlediska systematiky autorka člení práci do tří částí, ovšem toto členění je uvedeno pouze ve vlastním textu, nikoliv již v přehledu obsahu na str. 4 ?!

Po úvodu autorka vymezuje v první kapitole některé základní pojmy a prameny vnitrostátního, evropského a mezinárodního práva. Tato kapitola působí poněkud uspěchaně. Např. na str. 7 u systému obecné a zvláštní ochrany přírody autorka neuvádí přechodně chráněnou plochu, ačkoliv jí pak v příslušné kapitole věnuje značnou pozornost. Rovněž není jasné, kam řadí památné stromy. V části o pramenech práva EU autorka opominula Nařízení Rady a EP z roku 2014 o prevenci a regulaci invazních nepůvodních druhů. V subkapitole věnované pramenům mezinárodního práva považuji za neúplný výklad o Ramsarské úmluvě, do výčtu úmluv z oblasti územní ochrany přírody mi pak chybí Úmluva o světovém kulturním a přírodním dědictví.

Druhá kapitola představuje exkurz do obecné teorie územní ochrany a jejího právního pojetí, zde autorka jde možná až nad rámec tématu, často i nad rámec práva životního prostředí.

S obsahem se dá v podstatě souhlasit, avšak z hlediska systematiky a logiky práce měla s tímto tématem autorka začít (tedy prohodit pořadí první a druhé kapitoly).

Ve třetí kapitole se autorka soustředila již opět na zákon o ochraně přírody a krajiny a věnovala se obecné územní ochraně. Pominu-li trochu polemický výběr nástrojů, konstatuji, že kapitola je zpracována standardně, snad jen mohl být výklad více opřen o judikaturu. K této kapitole mám jen tři drobné připomínky: Na str. 26 upozorňuji na fakt, že autorka se nevyrovnala s tím, že celá řada mokřadů je již fakticky VKP *ex lege*. Dále, na str. 32 – přírodní park - o co autorka opírá, že povinnosti stanovené nařízením o vyhlášení přírodního parku je možné konat jen s předchozím souhlasem orgánů ochrany přírody? A na str. 34: opravdu je možné použít pro účely újmy na přechodně chráněné ploše vymezení škody podle trestního zákoníku?

Ve čtvrté kapitole se autorka zabývá zvláštní územní ochranou přírody v rámci kategorizace českých zvláště chráněných území. Výklad je rozdělen na dvě subčásti, na společné znaky a na jednotlivé kategorie. Tato část je zpracována pečlivě a kvalitně. Měl bych snad pouze výhradu k absenci rozboru režimu výjimek dle § 43, tato problematika si zaslouží samostatnou pozornost. Druhou připomínku mám ke kapitole 5., ta mi přijde obsahově značně nevyvážená, povrchně zpracovaná a velmi stručná.

Část druhá (autorkou fakticky pojatá od str. 72, resp. od kap. 6.), se týká právní úpravy ochrany přírody (především územní) v evropském unijním právu. Jádrem pozornosti je vymezení, vytvoření a ochrana soustavy Natura 2000. Deskripce a analýza tématu je velmi podrobná, autorka dle mého názoru odvedla v této části kvalitní práci. Snad jen se v případě judikatury Soudního dvora EU mohla věnovat více i judikatuře po roce 2012.

Třetí část práce (fakticky od str. 116, resp. kap.7.), je nazván trochu nešikovně „Aktuální problematika“, přičemž se autorka fakticky zabývá pouze aspekty Národního parku Šumava. Její výběr respektuji, i když poznamenávám, že je škoda, že se nepokusila alespoň o srovnání aktuálních legislativních a věcných problémů všech čtyř českých národních parků. Práce by tak byla jistě cennějším přínosem pro obor a měla vyšší vypovídací hodnotu. V této kapitole autorka jednak bohatě čerpá z existujících odborných posudků a vyjádření příslušných odborníků a jednak z legislativních návrhů, které se v posledních pěti letech objevily, ať již přímo k NP Šumava, nebo obecně k problematice územní ochrany přírody. Škoda, že se autorka soustředila na mediálně známé případy, kterými zejména šumavské obce, ale i politici odvádějí pozornost od skutečně závažných problémů, jako je nekontrolovatelná expanzivní výstavba ve volné krajině a rozšiřování zastavěných území obcí. V této kapitole, ale i v následující, věnované závěrům, má však autorka celou řadu cenných postřehů z praxe.

Závěry pak představují nejen shrnutí podstatných výsledků jednotlivých kapitol, avšak i vlastní kritická stanoviska autorky. S řadou z nich se mohu ztotožnit, některé však považuji minimálně za polemické, na odlišný názor však má autorka samozřejmě právo. Závěry rozhodně představují solidní základ pro diskuzi u ústní obhajoby.

Např. na str. 141, pokud jde o vydávání naturových stanovisek, podobně str. 151, autorka by měla více argumentovat právně, ne pocitově, bylo by např. zajímavé se zamyslet, zda na tyto problémy třeba nějak reaguje zmiňovaná připravovaná novela zákona o ochraně přírody a krajiny, či jak je to v rámci evropského unijního práva. Na str. 150 je rovněž polemický názor autorky o tom, zda je „žádoucí“ vyhlášovat evropsky významné lokality v místech, kde je druh hojný. Minimálně tento názor měl být podepřen argumentačně.

Celkově lze konstatovat, že oponovaná rigorózní práce prokázala autorčinu schopnost seznámit se s prameny právní úpravy, nalézt příslušná fakta, tato utřídit, popsat a analyzovat. Práce má relativně komplexní charakter a logickou strukturu. Text je dosti popisný, autorka však využívá nejen prameny právní úpravy a citace odborné literatury, ale, a to je sympatické, zaujímá často své vlastní názory.

Formální stránka diplomové práce je na standardní úrovni, autorka však měla pečlivěji provést korektury. Použitá literatura je citována často a správně.

Doporučení k obhajobě a návrh klasifikace:

Rigorózní práce splňuje i přes některé výše uvedené kritické připomínky požadavky kladené na tento typ kvalifikačních prací na PFUK v Praze jak po formální tak po obsahové stránce, proto ji doporučuji k ústní obhajobě.

V rámci obhajoby by se mohla autorka věnovat následujícím otázkám:

- 1) Rozbor právní úpravy a judikatury k § 43 zákona č.114/1992 Sb.
- 2) Právní úprava a judikatura týkající se zpřístupnění částí národního parku Šumava veřejnosti.

V Roztokách dne 18. 6. 2015

Doc. JUDr. Vojtěch Stejskal, Ph.D.

oponent rigorózní práce